

Іванна Степова
завідувач сектора бібліографічної інформації
Наукової бібліотеки
Львівського національного університету
імені Івана Франка

Праці Олександра Кониського у фондах Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка

Олександр Кониський (1836–1900) – український письменник та громадський діяч – залишив по собі чималу літературну спадщину. Його поезії, повісті, драми, оповідання, літературно-критичні статті відображають вболівання автора за долю українського народу. В багатьох творах письменник порушує питання національного відродження України.

О.Кониський відомий також тим, що написав першу повну біографію Т.Шеченка і, таким чином, став засновником шевченкознавства як окремої галузі наукових досліджень. Крім того, на слова Олександра Яковича в обробці О.Кошиці і музику М. Лисенка звучить національний гімн українців "Боже Великий Єдиний, нашу Вкраїну храни".

Початком літературної діяльності письменника вважають 1858 р. (публікації в "Чернигівском листке"). Коли О.Кониський проходив військову службу в Полтаві, то організовував там недільні школи і писав підручники для них: "Українські прописи" (1862), "Арифметика, або щотниця" (1863), "ГраMATка або перша читанка задля початку вчень" (1882). У фондах Наукової бібліотеки ЛНУ ім. І.Франка, на жаль, цих книг немає, однак є пізніше перевидання "Арихметика, або Щотниця для українських шкіл"¹ (1907).

Для навчання українських школярів та вчителів у Львові були видані підручники з доробком О.Кониського, які можна знайти в університетській книгозбірні: "Руска читанка для высшой гимназії / составлена А. Тороньским"²(1868, 1871), "Руска читанка для 3 клясы шкіл

¹ Кониський О.Я. Арихметика, або Щотниця для українських шкіл / написав Олександр Кониський; [Передм. вид-ва]. – 2-е вид., випр. – Полтава: [Укр. Учитель]. Електр. друк. Ф.Ф. Шіндлера, 1907. – 48 с. – (Вид-во "Укр. Учитель"; № 9).

І 95339

² Руская читанка для высшой гимназії / составлена А. Тороньским, пересмотрена и исправлена ц[ісар.]-к[оролів.] комис[ією] для сочиненья руских школьн[их] книжок. – Львов : Тип. Ин-та Ставропиг. Під зарядом С. Гучковського, 1868. – Авт. прозових, поет. та драм. творів: І.П. Котляревський, П.П. Гулак-Артемівський, Г.Ф. Квітка-Основ'яненко, Т. Падура, Є.П. Гребінка, М.С. Шашкевич, Т.Г. Шевченко, Я.Г. Кухаренко, М.І. Костомаров, Я.Ф. Головацький, М.Л. Устиянович, А.Л. Метлинський, О.В. Духнович, О.І. Павлович, Л.Я. Данкевич, А.Л. Могильницький, І.М. Гушалевич, П.О. Куліш, О.П. Стороженко, Б.А. Дідицький, М.О. Попель, М. Вовчок, Л.І. Глібов, О.Я. Кониський. – В кн. також "Піснь о полку Игореві" в пер. М. Максимовича, урив. з "Краледворського рукопису" в пер. М.С. Шашкевича, серб. нар. пісні в пер. Я.Ф. Головацького і М.С. Шашкевича, балада А. Міцкевича "Русалка" в пер. П.О. Куліша, та корот. біогр. відомості про авторів О.І. Торонського.

Т. 3, ч. 1. – VII, 483, [1] с.

9618 П

Руска читанка для высшой гимназії / зложив Александер Барвінській. – Львів : накладом ц[ісар.]-к[оролів.] правительств. фонда. [Друк. Ин-та Ставропиг.], 1871. – Авт. поет., прозових творів, біогр. нарисів, публічних промов, розвідок з історії, літературознавства, фольклористики, етнографії: Л.І. Глібов, Г. Барвінок, Л.Я. Данкевич, О.П. Стороженко, Б.А. Дідицький, Ф.І. Заревич, М. Вовчок, О.Я. Кониський, П.С. Кузьменко, П.О. Куліш, М. Міцкевич, І.Г. Наумович, Иван Нечуй [І.С. Нечуй-Левицький], О.М. Огоновський, Т. Падура, Павло Свій [П. Свенціцький], В.С. Ільницький, П.І. Леонтович, Ю.А. Федькович, І.І. Шараневич, В.М. Шашкевич, Є.Я. Згарський, К.Г. Климкович, Гомер, С.І. Воробкевич. – В кн. також урив. із "Слова о полку Игоревом" в пер. Б.А. Дідицького й з Біблії та короткі біогр. відомості про авторів О.Г. Барвінського. – Пер. з пол. П.О. Куліша, з давньогрец. К.Г. Климковича.

Ч. 3: [Писана словесність, від. 2]. – [2], 528, [4] с.

9617 П РК

середних (и семинарій учительских) / зложив Александер Барвінській” (1886)³, “Руска читанка для 4 клясы шкіл середних (и семинарій учительских) / уложив Ом. Партицкій” (1886)⁴, “Взори поезії і прози для пятої кляси шкіл середних / [уклад. та авт. поясн.] Константин Лучаковський” (1909)⁵, “Вибір з українсько-рускої літератури для 3 і 4 року учительских семінарій / уложив Олександр Барвінський” (1910)⁶. У цих посібниках поруч із творами інших українських письменників для навчального процесу пропонувалися також поезії та деякі оповідання О.Кониського.

³ **Руска** читанка для 3 клясы шкіл середних (и семинарій учительских) / уложив Ом. Партицкій. – Львів : накладом краєвого фонду. Друк. Т-ва ім. Шевченка. Під зарядом К. Беднарського, 1886. – 320, IV с. – Авт. прозових і поет. творів та розвідок з історії, краєзнавства, архітектури: Т.Г. Шевченко, Д.Х. Лепкий, І.І. Шараневич, Иван Нечуй [І.С. Нечуй-Левицький], Ю.А. Федькович, М. Вовчок, П.С. Кузьменко, О.П. Стороженко, Данило Млака [С.І. Воробкевич], Д. Мордовців [Д.Л. Мордовець], І.Г. Верхратський, М.Л. Устиянович, Б.Д. [Б.А. Дідицький], О. Калитовський, Денис [В.С. Ільницький], М.М. Каразін, В.О. Шухевич, М.В. Подолинський, Ф.І. Заревич, П.О. Куліш, Ю.А. Целевич, Лев В., Хв. С., Л.І. Глібов, С.П. Гребінка, П. Артемовський [П.П. Гулак-Артемовський], Г.О. Савчинський, О.Я. Кониський, А.Л. Могильницький, О.К. Толстой, А.Л. Метлинський, Є.І. Борисів, Ц.Б. та ін. – В кн. також укр. нар. загадки, прислів'я.

8912 П РК

⁴ **Руска** читанка для 4 клясы шкіл середних (и семинарій учительских) / уложив Ом. Партицкій. – Львів : Накладом краєвого фонду. Друк. Т-ва ім. Шевченка. Під зарядом К. Беднарського, 1886. – 336, IV с. – Авт. прозових і поет. творів, розвідок з історії, мовознавства, фольклористики, краєзнавства та релігії: І.М. Грабович, В.Г. Барвінський, Т.Г. Шевченко, А.К. Вахнянин, А.С. Петрушевич, Ю.А. Федькович, Є.П. Гребінка, М.В. Подолинський, В.М. Навроцький, Денис [В.С. Ільницький], М. Куницький, О.П.Стороженко, Д.Х. Лепкий, О. Пчілка, Данило Млака [С.І. Воробкевич], М.Л. Устиянович, М. Вовчок, С.В. Руданський, Мирон [І.Я. Франко], П.О. Куліш, А.Л. Могильницький, О. Калитовський, С. Крапивина [С.М. Лобода], М.С. Шашкевич, І.С. Нечуй-Левицький, І.І. Шараневич, Лев Сапогівський [Л.І. Василович], Дрозд [О.Я. Кониський], Андрійчук [Ю. Целевич], Г. Якимович, Ом. П. [О.О. Партицкій], Лука з Ракова [Л. Данкевич], В.Б. Антонович, Я.Ф. Головацький, А.Л. Метлинський, О.І. Левицький та ін. – В кн. також укр. нар. казки, загадки, думи, пісні, прислів'я.

8913 П РК

⁵ **Взори** поезії і прози для пятої кляси шкіл середних / [уклад. та авт. поясн.] Константин Лучаковський. – 2-е вид. – Львів : накладом Фонду Краєвого. Друк. Наук. Т-ва ім. Шевченка. Під зарядом К. Беднарського, 1909. – 1, 469, [7] с. – На тит. арк. та обкл. К. Лучаківський зазначений як авт. – Авт. поет., прозових, драм. творів, листів, щоденників, проповідей, спогадів, дорожніх нарисів, розвідок з літературознавства, історії, зоології, істрономії, філософії: Гомер, А. Данте, І.П. Котляревський, І.Я. Франко, Б.Д. Грінченко, Т.Г. Шевченко, М.І. Костомаров, А.Л. Могильницький, В.С. Александров, М.С. Кононенко, Ю.А. Федькович, Л.І. Глібов, Є.П. Гребінка, М.С. Шашкевич, О.К. Козловський, О.Я. Кониський, Л. Українка, Д. Байрон, О.С. Афанасьєв-Чужбинський, Б.С. Лепкий, В.М. Шашкевич, П.О. Куліш, П.С. Карманський, П.А. Грабовський, М.Ф. Чернявський, А.Л. Мерлин-ський, Т.Г. Бордуляк, К.М. Устиянович, Дніпрова Чайка, О.С. Маковей, Б.О. Кирчів, В.І. Масляк, О.М. Левицький, В.І. Самійленко, С.С. Гулак-Артемовський, Гораций, І.М. Стешенко, С.І. Воробкевич, А.Ю. Кримський, Я.І. Щоголев, В.Г. Щурат, Г.М. Хоткевич, М.Ю. Яцків, О.Ю. Кобилянська, М.М. Коцюбинський, Вергілій, П.П. Гулак-Артемовський, С.В. Руданський, Софокл, І. Карпенко-Карий, Г.Ф. Квітка-Основ'яненко, М. Вовчок, І.С. Нечуй-Левицький, В.С. Стефаник, П. Мирний, М.С. Грушевський, І.Ф. Кокорудз, Я. Окуневський, Є. Олесницький, О.М. Огоновський, С.Й. Смаль-Стоцький, І.Г. Верхратський, І.І. Раковський, І.С. Копач, В. Гречулевич, Т.А. Лежогубський, Ю.С. Романчук, В.Г. Барвінський, Платон. – В кн. також твори укр. та серб. фольклору. – Пер. з давньогрец., англ., іт., латин., церк.-ковнослов. К.Г. Климковича, П.І. Ніщинського, М.О. Максимовича, М.П. Старицького, В.І. Самійленка, В.Г. Щурата, І.Я. Франка, О. Слюсарчука, О.О. Шухевича, К. Лучаківського.

285626 І РК

⁶ **Вибір** з українсько-рускої літератури для 3 і 4 року учительских семінарій / уложив Олександр Барвінський. – Львів: накладом ц[ісар.] к[орол.] Вид-ва шк. книжок. Друк. Наук. Т-ва ім. Шевченка. Під зарядом К. Беднарського, 1910. – ССVIII, 559 с. – Розд. кн.: Вибір із старорускої літератури; Вибір з усної словесности народної; Вибір з укр[аїнської] літератури третьої доби. – Авт. прозових, поет. і драм. творів, проповідей, розвідок з літературознавства, фольклористики: І.П. Котляревський, О.Г. Барвінський, Г.Ф. Квітка-Основ'яненко, М.С. Шашкевич, Т.Г. Шевченко, П.О. Куліш, Марія з Вилинських Марковичева [М. Вовчок], Ю.А. Федькович, О.Я. Кониський, С.В. Руданський, І.С. Нечуй-Левицький, В.Г. Барвінський, П. Мирний, Б.Д. Грінченко, І.К. Тобилевич [І. Карпенко-Карий], М.М. Коцюбинський, О.Ю. Кобилянська, Гомер. – В кн. також: [Біогр. відомості про авт.] / О.Г. Барвінський. – Пер. з давньогрец. С.В. Руданського.

98778 II; II 233750

Часто письменник публікував свої прозові, поетичні напрацювання, дослідницькі статті у тогочасній періодиці (“Зоря”, “Правда”, “Світ” тощо) та збірниках, а вже потім вони виходили друком як окремі книги чи брошури із зазначенням “Передрук” або “Відбитка”.

[Кониський О.Я.]. В гостях добре, а дома ліпше : (з життя рускої еміграції): историчне оповіданє / Дрозда. – Львів : з друк. Т-ва ім. Шевченка. Під зарядом К. Беднарського, 1885. – 165с. – Передрук із журн.: Зоря. 1885. № 8–19.

56228 I

[Кониський О.]. Непримирана : з записок сільської учительки на Україні / [Олександр Кониський]. – У Львові : з друк. Т-ва ім. Шевченка. Під зарядом К. Беднарського, 1892. – 63 с. – Наклад і передрук с “Правди”.

57234 I

[Кониський О.]. Чотири кари : (в ХХХІІІ-ті роковини сметри Т. Шевченка) / [(Федір Верниволя)]. – У Львові : з друк. Т-ва ім. Шевченка. Під зарядом К. Беднарського, 1894. – 19 с. – Наклад і передрук з “Правди”. – Підп.: Ф. В.

109870 II

Кониський О.[Я.]. Листи про Ірляндію / [передм. І.Я. Франка]. – Львів: [накладом Укр.-Руської Видавн. Спілки]. Друк. Наук. Т-ва ім. Шевченка. Під зарядом К. Беднарського, 1904. – IV, 63, [4] с. – (Літ.-Наук. Б-ка [Укр.-Руської Видавн. Спілки] / відповідає за ред. В. Гнатюк ; ч. 80). – Передрук з журн.: Світ. 1881. Ч. 10–14.

66764 I

О.Кониський також користувався псевдонімами і криптонімами для зазначення авторства своїх праць. Йому приписують близько 150 таких підписів (О.Верниволя, Ф. Горовенко, В. Буркун, Перебендя, О. Хуторянин та інші).

Прозові твори письменника, що вийшли окремими виданнями і зберігаються У НБ:

Кониський О.Я. Грішники : роман-хроніка / написав О.Я. Кониський. – Львів : виданє В. Лукича. Накладом ред. “Зорі”. З друк. Наук. Т-ва ім. Шевченка. Під зарядом К. Беднарського, 1895. – 192 с.

57604 I

[Кониський О.]. Острожниця: нарис / Перебенді. – Львів : наклад. А. Хойнацкого; З друк. В.А. Шийковського, 1900. – 31 с. – Зі змісту: Острожниця : нарис / Перебендя. Хто винен? : картина / К. Зоряна.

57643 I; 88215 I

Кониський О.[Я.]. Молодий вік Максима Одинця : хроніка з давноминулого / О.Я. Кониський. – [Посмерт. вид.]. – Львів : накладом Укр.-Руської Видавн. Спілки. [Заходом О. Барвінського]. Друк. В.А. Шийковського, 1902. – [1], 197, [3] с. – (Літ.-Наук. Б-ка Укр.-Руської Видавн. Спілки. Сер. 1 ; ч. 41).

285470 I РК; 66763 I

Кониський О. Я. Тревоги автора і видавника : (з натури) / О. Я. Кониський ; заходом Ол. Барвінського. – У Львові : накладом Л. Лопатинського. З друк. В. А. Шийковського, 1902. – 36.

61559 I

Творчість О.Кониського акумульовано у збірниках його оповідань та поезій. Так, в університетській книгозбірні можна знайти збірки оповідань 1919 р. (ч.2,3) та 1899–1903 (т.1,2,4), а також вибрані поезії 1901 р.:

Кониський О.Я. Оповідання / написав Олександр Кониський-Перебендя [псевд.]. – Полтава : [Вид. Полтав. Спілки Спожив. Т-в]. Друк. Спілки Спожив. Т-в, 1919.

Ч. 2. – 91, [1] с. – Зміст: Млин ; Хвора душа ; Старці.

Ч. 3. – 128, [1] с. – (Просвітянська Б-ка. Сер. “Красне письменство” ; № 20). – Зміст: Стельмахи ; У тісної баби ; “Иван, непомнящий родства” ; Пастух Кузьма Шило ; Конокрад Иван Дранка ; Пожежа.

013827 інв.71474

Кониський О.Я. Твори / О.Я. Конисского-Перебенди. – Одесса: Тип. и Хромолитогр. Е.И. Фесенко, 1899.

Т. 1 : Оповідання. – 1899. – 224 с. – Зміст: Дид Евмен ; Непрымыренна ; Баба Явдоха ; Хвора душа.

Т. 2 : Оповідання. – 1899. – 215 с. – Зміст: У тисної баби ; Млын За крыгою ; Отак були вскочылы ; Завертка ; Народня педагогія ; Не любы двох ; Конокрад Иван Дранка ; Музыка Павло Дрантус ; Надіи ; Марта Перепичка ; Бабуся Харытына.

Т. 4 : Оповідання. – 1903. – 285 с. – Зміст: Жывый про жыве дбайе ; Стельмахи ; Старци ; И мы за ным ; Чернычка Пожежа ; Пивнив празнык ; Драма в тюрми ; Мои давни знайоми ; Наввыпередкы ; Пастух Кузьма Шыло ; Доля одного пысьменныка.

012918 інв.67639, 67640, 67641

Кониський О.Я. Вибір з поем / Олександра Кониського ; [передм. “Олександр Кониський” М.І. Пачовського]. – Львів : з друк. Наук. Т-ва ім. Шевченка. Під зарядом К. Беднарського, 1901. – VIII, 33, [1] с.: портр. – (Виданє Руского Пед. Т-ва ; ч. 87).

66759 I

Важливим став внесок письменника у створення та функціонування Наукового Товариства ім. Т.Шевченка. Діяч був одним із засновників Літературного Товариства ім. Т. Шевченка у Львові (1873), а пізніше – ініціатором перетворення його в Наукове товариство. Тому він неодноразово публікував у “Записках Наукового товариства ім. Т.Шевченка” свої дослідження, що стосувалися, в основному, біографії Великого Козаря.

Кониський О. Я. Тарас Шевченко в арешті (5 квітня – 23 червня 1847 р.) : критико-біографічний нарис / написав О. Я. Кониський. – [Б. м. : б. в., 1895]. – 26 с. – Відбитка із “Записок Наук. Т-ва ім. Шевченка”. Т. V.

119278 II

Кониський О. Тарас Шевченко на першому заслання (1/13 червня 1847 – 17/29 жовтня 1850) : критично-біографічний нарис / написав Ол. Кониський. – [Львів : б. в., 1896?]. – 62 с. – Відбитка із: Записки Наук. Тов. ім. Шевченка.

57225 II

Кониський О. Тарас Шевченко на другому заслання (17/29 жовтня р. 1850 – 2/14 серпня р. 1857) : критико-біографічний нарис / написав О. Кониський. – Львів : [б. в.], 1896. – 76 с. – Відбитка із “Записок Наук. Тов. ім. Шевченка”. Т. XIII. – Присвята “сучасній українсько-руській молодіжі”.

57226 II

Кониський О. Я. Проба улаштування хронології до творів Тараса Шевченка. Ч. 1. (Присвячую професорови М. С. Грушевському) / написав О. Я. Кониський. – [Львів : б. в., 1897?]. – 22 с. – Відбитка із. Зап. Наук. тов. ім. Шевченка. Т. VIII.

57231 II

Кониський О. Тарас Шевченко під час останньої його подорожі на Україну (3/15 червня – 7/19 вересня 1859 р.) : критично-біографічний нарис / написав Ол. Кониський. – [Львів : б. в., 1897?]. – 35 с. – Відбитка із Зап. Наук. Тов. ім. Шевченка. Т. XV.

57228 II

Кониський О. Тарас Шевченко під час перебування його в Петербурзі (з 28 березня 1858 до червня 1859 р.) / написав О. Кониський. – [Львів : б. в., 1897?]. – 42 с. – Відбитка із Зап. Наук. тов. ім. Шевченка. Т. XIV.

57229 II

Кониський О. Тарас Шевченко в останні часи свого життя (7 вересня 1859 до 26 лютого 1861 р.) : критично-біографічний нарис / написав О. Кониський. – Львів : [б. в.], 1897. – 70 с. – Відбитка із “Записок Наук. Тов. ім. Шевченка”. Т. XVI.

57230 II

Кониський О. Недруковані поезії Т.Г. Шевченка / подав Олександр Кониський. – Львів : [б. в.], 1900. – 8 с. – Відбитка із “Записок Наук. Т-ва ім. Шевченка”. Т. XXXIX.

60092 II

Окрім цих досліджень життєвого і творчого шляху Т.Шевченка, у НБ вдалося знайти й інші розвідки О.Кониського цієї тематики, що були опубліковані як самостійне видання:

Кониський О.Я. Похорони Тараса Шевченка : нарис до біографії / написав О.Я. Кониський. – Львів : коштом ред. “Зорі”. 3 друк. Наук. Т-ва ім. Шевченка. Під зарядом К. Беднарського, 1896. – 20 с.

57235 I

Кониський О.Я. Т. Шевченко в дорозі з заслання [2 серпня 1857 р. до 27 березня 1858 р.] : критико-біографічний нарис / написав О. Я. Кониський. – [Б. м. : б. в., 1896?]. – 45 с.

57227 II

Усі ці розвідки Олександр Якович доповнив і сформував в одну працю “Тарас Шевченко-Грушівський” у 2 томах (т.1 – 1898, т. 2 – 1901 р. вже по смерті автора). Ця монографія відіграла важливу роль в історії літератури і стала початком напрямку шевченкознавства.

У НБ є т2, а також перевидання 1991 р. 2-х томів разом.

Кониський О.Я. Тарас Шевченко-Грушівський : хроніка його життя : в 2 т. / написав Олександр Кониський. – Ювіл. вид. – У Львові : Друк. Наук. Т-ва ім. Шевченка. Під зарядом К. Беднарського.

Т. 1. – 1898. – (Зб. фільольогічної секції / Наук. Т-во ім. Шевченка ; т. 1). – 255 с.: іл., портр.

Т. 2. – 1901. – (Зб. фільольогічної секції / Наук. Т-во ім. Шевченка ; т. 4). – Показчик ілюстрацій в II томі: с. [1] в кінці кн. – Показчик імен осіб, історичних і географічних до I і IV т.: с. 1–23 в кінці кн. – Реєстер головніших жерел, з яких користовався автор: с. 2–3 в кінці кн. – IV, [1], 393, [3], 25, [1] с.: іл., портр.

66733 II

Кониський О. Тарас Шевченко-Грушівський : хроніка його життя / Олександр Кониський ; упоряд., підгот. тексти, передм., приміт., показч. В.Л.Смілянська. – Київ : Дніпро, 1991. – 702 с.

I 590100

Олександр Мисюра у статті “О.Кониський – засновник шевченкознавства”⁷ розповів про важливість дослідження “Тарас Шевченко-Грушівський”:

“О.Кониський перший довів, що всі повісті поета російською мовою написані у Новопетровському форті, хоч і датовані вони з конспіративних мотивів 1840-ми роками [...]

Він повернув світові цілий ряд не відомих до того часу поезій Т.Шевченка [...]

Водночас наголосимо, що Олександр Якович першим поставив питання про існування варіантів творів Тараса Шевченка. Першим він порушив питання і про необхідність науково обґрунтованого видання „Кобзаря”. Разом з тим він уперше надрукував і науково обґрунтував існування цілого ряду невідомих до того поезій Шевченка.

⁷ Мисюра О. О.Кониський – засновник шевченкознавства / Олександр Мисюра // Сіверянський літопис. – 2010. – № 6. – С.112–121.

Крім того, він [О.Я.] займався перекладом російськомовних Шевченкових прозових творів, щоденника та статей про самого поета, які перекладав потім українською мовою для російськомовних журналів [...]

Важливим здобутком для української літератури були дії О.Кониського щодо доведення авторства віршів Т.Шевченка, які інші літератори брали під сумнів, та відхилення тих із них, які йому не належали.”⁸

Як уже згадувалося, Олександрю Яковичу належать переклади російськомовних шевченкових прозових творів та щоденника на українську мову. Так, 3-ій том 4-томного “Кобзаря Тараса Шевченка”⁹, що вийшов друком у Львові в друкарні Наукового товариства імені Т.Шевченка 1895 р, складається з двох прозових творів, перекладених О.Кониським: “Записки або Журнал Тараса Григоровича Грушівського-Шевченка” та “Художник: автобіографічна повість Т.Шевченка”. А 4-ий том – 1898 р. – перекладених Олександром Яковичем на українську мову оповідань Великого Кобзаря.

Багатотомна праця Миколи Костомарова “Историчні монографії”¹⁰, що виходила у серії Руської історичної бібліотеки під редакцією О.Барвінського здійснювалась за перекладом О.Кониського під псевдонімами Дрозда (т.1), Ф. Верниволя (т. 7) та криптонімом Ф.В. (т.2,4, 5, 6), а також за участю М.Комарова, Є.Дорошевського.

Крім того, у книгозбірні Львівського університету зберігається новела Е.[Елізи] Ожешко “Великий”¹¹ (1895 р.), перекладена Олександром Яковичем з польської мови (Відб. із: Зап. Наук. Т-ва ім. Шевченка. 1895. Т. 5).

Як бачимо, творчість О.Кониського у НБ представлена і окремими виданнями прозових та поетичних напрацювань письменника, і творами, опублікованими у збірниках та

⁸ Там само.

⁹ **Шевченко Т.Г.** Кобзарь : [у 4 т.] / Тараса Шевченка. – У Львові : видане Т-ва ім. Шевченка. Друк. Наук. Т-ва ім. Шевченка.

Ч. 3 / [переклав О. Кониський]. – 1895. – [1], 210, [2], 101, [1] с. – Зміст: Записки або Журнал Тараса Григоровича Грушівського Шевченка / вступне слово редакції ; Художник : автобіографічна повість Т. Шевченка.

57581 І РК

¹⁰ **Костомаров М.І.** Историчні монографії Миколи Костомарова. – Тернопіль : Друк. І. Павловського, 1886. – (Руська іст. б-ка / Під ред. О. Барвінського).

Т. 1. – [2], 231 с. – (... ; т. 2). – Зміст: Дві Рускі Народности / переложив Ф.В. [О.Я. Кониський] ; Думки про федеративні засновки на стародавній Руси / переклад К. Не-я [К.І. Арабажин]; нарысы народнои Украинско-русской Истории / переклад Дрозда і Уманця [О.Я. Кониський, М.Ф. Комаров]. – Азбучный показчик имен osobowych и географических...: с. 217–231.

Т. 2: Богдан Хмельницький, т. 1 / переклад Ф.В. і М. Уманця [О.Я. Кониський і М.Ф. Комаров] ; [Передм. та післямова ред.]. – [2], 192, [3] с. – (... ; т. 9). – На окр. арк.: Славному историкови Володимиру Антоновичу... присвячують сю монографію перекладчики и Редакция. – В кн. також вірш: Вп. п. Олександрю Барвінському / П. Думка.

Т. 4: Богдан Хмельницький, т. 3 / переклад Уманця і Ф.В. [М.Ф. Комаров і О.Я. Кониський]. – [2], 181, [1] с. – (... ; т. 11). – На тит. арк. епіграф з твору Таціта (латин.).

Т. 5: Богдан Хмельницький, т. 4 / переклад Ф.В. [О.Я. Кониський] ; [передм. О.Г. Барвінського]. – [6], 182 с. – (... ; т. 12). – На тит. арк. епіграф з твору Таціта (латин.). – В кн. також: Додатки до 4 видання монографії М. Костомарова “Богдан Хмельницький” / переклад М. Уманця [М.Ф. Комаров]. Народни пісні про добу Богдана Хмельницького. – Азбучный показчик имен osobowych и географических згаданных в 9, 10, 11 и 12 т. “Русской Историчной Библиотеки”: с. 151–182. – Бібліогр.: Жерела: с. 143–150.

Т. 6: Гетьмановане Ивана Выговского и Юрия Хмельницкого / переклад Ф.В. [О.Я. Кониський], Е.Ф. Мовчимуха [Є.Ф.Дорошевський]. – [2], 234 с. – (... ; т. 13). – Азбучный показчик имен osobowych и географических...: с. 223–233.

Т. 7: Руина, [ч.] 1: Гетьмановане Бруховецкого / переложив Ф. Верниволя [О.Я. Кониський] ; [передм. О.Г. Барвінського]. – [2], 151 с. – (... ; т. 14). – В кн. також дод.: Богдан Хмельницький : данник отоманской порты / переклад М. Уманця [М.Ф. Комаров]. – Бібліогр.: Спис жерел, котрыми авт. Користувався...: с. 134–136.

54614 II РК; 05415 інв. 20651–20657

¹¹ Ожешко Е. Великий : (новеля Е. Оржешківни) / переложив О.Я. Кониський. – [Львів : б.в.], 1895. – 27 с. – Відб. із: Зап. Наук. Т-ва ім. Шевченка. 1895. Т. 5.

57915 II

періодиці. Велика кількість досліджень Олександра Яковича присвячена постаті Тараса Шевченка. Про їхню актуальність свідчить те, що вони неодноразово відтворювалися як передруки чи відбитки, а згодом були організовані діячем у книгу “Тарас Шевченко-Грушівський”. Працював письменник і над популяризацією українського слова: видав декілька підручників та домагався запровадження української мови в школах.

Звичайно, НБ Львівського університету володіє не усім доробком вченого, а тільки невеликою його частиною. З 78 віднайдених позицій творів О.Кониського 12 становлять праці письменника, що вийшли окремим виданням, 11 – відбитки і передруки з часописів та збірників (“Правда”, “Зоря”, “Світ” тощо), 3 – переклади з російської (2 книги) та польської (1 книга) мов, а решта – твори, вміщені у збірники, альманахи, календарі тощо (“Галичинин : літературний сборник, издаваемый Яковом Федоровичем Головацким и Богданом Андріевым Дідицким”, “Антологія руська : збірник найзнаменитших творів руських поетів”, “Луна”, “Пролиски : збирнык з виршив”, “Акорди : антологія української лірики від смерті Шевченка / уложив Іван Франко” та ін.).

Однак і ця частина доробку Олександра Яковича, що зберігається у НБ, засвідчує його великий внесок у розвиток історії української літератури та розкриває діяльність О.Кониського як письменника, науковця, публіциста, громадського діяча.